
«СПИРТЛИ ИЧКИЛИКЛАРНИ ИСТЕМОЛ ҚИЛИШ ИНСОН СОҒЛИГИНИ ҲАРОБ ЭТИШИНИ, БУЛАЖАК АВЛОДЛАРГА ҲАЛОКАТЛИ ТАЪСИР ҚИЛИШИНИ, ЖАМИЯТГА КАТТА МОДИЙ ВА МАЪНАВИЙ ЗИЁН ЕТКАЗИШИНИ АҲОЛИГА МАҲОРАТ ВА САБОТ БИЛАН ТУШУНТИРИБ БЕРИЛСИН».

(ҚПСС Марказий Комитетининг «Ичкиликбозлик ва алкогольизмни бартаф этиш тадбирлари тўғрисидаги қароридан»).

«... Айрим аёллар даврасида ҳам ичкилик пайдо бўлган. Шу ҳақда бир газетчи нарсаси ёзиб кетган, деб қолди бир зукко аёл. Шу чоққа мен аёлларнинг ақли-қаволини, ифратига, латофатини ва меҳнатдаги маҳоратини мадд этмоқча эдим. Маҳорат, бундай воқеаларни гоҳо ўз кўзи билан кўриб, пол қопламман.

Бундан уч йиллар олдин бир қолхозда бўлган эдим. Илгор бригадари ҳақида ёзиш керак эди. У билан кенг, ям-яшил даласини айланиб, кечқурун қайтарганимиз, мезбон кўни қўйилганлардан ва бригада аъзоларидан бир нечасини уйига таклиф қилди.

— Бир гурунг қурайлик, атай Тошкентдан келибсан...— деди.

Хурсанд бўлдим. Қишлоқ аёлларини суҳбатга тоғли, бегубор бўлади. Бу ердаги воқеалар, одамлар ҳақида ёзиш керак эди. Бундан олдин... Меҳмонлар тўплагач, бригадирнинг эри биз ўтирган хонага бир яшиқ арақ олиб келди. Ҳа, бир яшиқ. Ҳайрон бўлдим. Яқин кунларда бирон тўй-пўй қилишмоқчи эдик, арақни уйда сақлаш керак эди, деб ўйладим. Чунки даворада уч эр қак, қолгани 7—8 нафар аёл эдик. Уларнинг бири ўқитувчи, бири врач, қолганлари шу бригада аъзолари, ҳусну-малоҳати мактагудек аёллар эди. Ҳа демай яшиқдаги арақдан иккитаси дастурхонга қўйилди ва ҳаммамнинг пиёласига қўйилди.

Меҳмон бўлганим учун ҳам аввало жим қузата бошладим. Шу пайт кимдир икки оғиз, нимадир деди-ю, бир зумда аёллар ҳам пиёлаларини кўтариб, арақни сипқариб юборишди. Лол бўлиб қолдим. Қўзларимга ишонгим келмасди. Улар энди менга тақабул қила бошладиларми.

—Торбўли! — дедим мезбонга, — сиздан илтимос, анави яшиқни, стол устидаги шишаларни, пиёласи, қўйилганларини ҳам битта қўймай би- гиштириб, ташқарига чиқариб қўйинг. Бўлмаса мен бу даворада бир дақиқа ҳам қолмаймаман. Бошқа то- га пиёлаларда чой ичиб, суҳбатни давом эттирайлик.

— И-и-е, меҳмон сизнинг ҳурма- тингиз учун...

— Йўқ, бунга ҳурмат деб эмас, тақдирлар деб тушунаман. Ҳа, тақдирлар деб. Ахир аёл — аёллигига қилиши, назорат-малоҳатда танҳо- ли билан гўзал гулдастадай кўза ташлаб туриши керак-ку. Алишер Навоий аёлларни юксак даражада таърифлаб: «Хотинлар сафойи рўз- гош, қуёш нурига мисол турар, қу- ронинг муносиб экани бунга далил- дир» — дебди. Аёлларга ичкилик

ХУШЁРАК- ҲАЁТИМИЗ ТАРЗИ

казетгагиликларини тушуниб олиш лари керак. Ахир ўйланг, аёлнинг инганини кўрган фарзандлари, ке- линларини, набиралари қандай ҳа- ёлларга боришини бир тасаввур қи- либ кўринг.

Менимча, «гап»ни яхши, мазмун- ли, қувноқ ўтказиш учун аввало иш- тирокчиларни танлай билиш, кейин яхшилаб план тузиб, яъни уни қай- си тартибда ўтказиш ҳақида кели- шиб олиш керак. Ҳар бир иштирок- чи «гап»нинг мазмунли ўқишга ўзининг қўлиги, ё ўйини, ё ёллаган шеъри, ҳикояти, қизиқ сўхбатлари билан хисса қўйиши керак.

Баъзи йилларда келинчақлар

Журналист сифатида жуда кўп таъкид, атоқли ва машҳур аёллар даврасида, уларда бўлганман. Ле- кин уларнинг покиза дастурхониде- да бирон марта, ҳа бирон марта ич- килик кўрмаганман. Масалан, СССР халқ артисти Сорохоним Эшонтўра- ева билан яқин 15 йилдан бери қадрдонимиз. Тез-тез уларда бўлиб тураман. Дастурхонлари мазали та- оилар, нозу-неъматлар билан тўлиб турганини, дўстлар, ҳамкасблар тўп- ланганини кўрганман. Ҳушқақчақ қулғу, хурсандчилик... Лекин ҳақ қачон ичкилик ҳақида гап бўлганини, дастурхонга ақалли шампан виноси қўйилганини кўрган эмасман. Бай- рамларда, меҳмонларга бирга бор- ганда ҳам Соҳа олинган қўлига қа- даҳ тутганини кўраман.

Фарғонада геология-минералогия фанлари доктори, профессор Маҳ- фуза Сайдалиева билан кўп сўхбат- лашганман, уларда бўлганман. Лекин унинг ҳам азиз дўстлари тўп- ланганда, ё бошқа хурсандчиликлар- да дастурхонга ичкилик қўйилгани- ни кўрмаганман.

Айтмоқчиман-ки, бу аёллар ўз та- ланти, билими, донолиги билангина эмас, одобу-ақлларини, ҳар қанақа шароитда ўзларини тутта билишлари билан ўрнатди.

Бир аёл: «Ўртага ичкилик қўйма- сэнгиз, меҳмон сизни мактамайд, шаънингизга яхши гаплар айтмайд, деб гапни ҳазилга бурмоқчи бўла- ди».

Майли айтмасин. Қадаҳ кўтариб мактайдиган дўстдан сукут сақла- билган, лекин юраги тоза дўст я- ши!

Кейинги пайтларда бешиқ тўйлар- да, чарлар ва қизлар зиёфатида ҳам спиртли ичкиликлар қўйилган. Бундай йилларда ичкиликка зар- рача ўрин қолдирмаслик, шоду хур- рамлик ва камтарлик билан ўтказиш керак.

Хуллас, аввало биз хотин-қизлар дастурхонимизни ичкилик балоси- дан бутунлай фориқ қилиб олсак — эркаклар ўртасида, кенг жамоатчи- лик ўртасида ичкилик ва алкогольиз- мга қарши самарали кураш олиб бо- ра оламиз, партия ва ҳукуматимиз- нинг қарорларини бажаришга муно- сиб ҳисса қўшган бўламиз.

Ҳа, дугонажон, қўлингиздаги қа- тил учун ичдинг! дейсанми? Ёлгон! Дугонангнинг бахти учун сен қўшиқ айт, рақсга туш, ё унга шеър ба- гил. Жуда бўлмаса яхши, чирой- ли истақларингни изҳор эт!

Санъат МАҲМУДОВА.

ЖАҲОН ОИНАСИ

ТАСС ВА АПН МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

«Дўстлик кўприги» - ХИЗМАТДА

БЕРЛИН. «Дўстлик кўприги» деб аталаёт- ган деңгиз йўллари СССР билан ГДР ўртаси- да транспорт юкларни ташинида тобора катта роль ўйнамоқда. Бу йил деңгиз йўллари ор- қили 8,5 миллион тонна — ўтган йилдагидан 9 процент кўп юк ташланди. «Дўстлик кўпри- ги» ишлаб бораётган 1974 йилда деңгиз йўли- ни ўрта ҳисобда икки ҳафтада босиб ўтилар- ди. Эндиларда бу мuddат бир ҳафтага қисқар- ди. СССР ва ГДР транспортчиларининг ёш коллективлари ўртасидаги социалистик мусо- бақа қулоқ ёзгани, янги техника кенг жорий этилгани ва ўзаро тажриба алмашиш бунга қўмаклашди.

ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ МОДЕРНИЗАЦИЯ ҚИЛИНДИ

БУДАПЕШТ. Шу беш йиллик Венгрияда телефон алоқасини муттасил ривожлантириш ва тақомиллаштиришнинг навбатдаги босқичи бўлди. Мамлакатда алоқанинг ана шу турини модернизациялаш кенг программасига муво- фиқ телефон станцияларида салкам 900 мил- лион форинтлик реконструкция ишлари қи- линди. Будапештдаги бир қанча телефон узел- лари модернизациялаштирилиб, пойтахтнинг янги қурилиш районларида абонентлар тар- моғи кенгайтирилди, қишлоқ билан йирик са- ноат шаҳарларининг алоқаси анча яхшиланди. Ўтган йиллар давомида Кечкемет, Тага, Печ ва бошқа йирик шаҳарларда янги теле- фон узеллари ишга туширилди. Венгриялик мутахассислар бу ишда қардош социалистик мамлакатлар ва биринчи навбатда Совет Иттифоқи билан ҳамкорликка катта аҳамият бермоқдалар. ВХР шу мамлакатдан энг му- ҳим деталлар ва узеллар, замонавий асбо- бускуналар олмақда.

Мозамбик Халқ Рес- публикаси кейинги йил- ларда таратқилиш йўлидан бориб, катта ютуқларни қўлга киритмоқда. Ая- ниса мамлакат ёшлар- рини билимли қилиш бо- расида бир қатор ишлар амалга оширилляпти.

СУРАТДА: мамлакат келажаги бўлган — ёш- лар.

АҚШнинг гегемончилик муддаolari

ЛУАНДА. Мустақил ривожланиш йўлини танлаб олган мамлакат- лар ва халқларга қарши Вашингтон зулуксиз та- рихий ҳаракатлар қўйилмоқда. Деярлида Англиядаги АНГОП э- борот агентлигининг бу ерда тарқатилган шар- ҳида. Америка ҳарбий- ларининг Вьетнамдаги маълумияти, Марказий Америка, Африка ва Осиёнинг бир қанча давлатларида демокра- тик ҳукуматлар ҳокимия- тидеги таъсир доираси- ни анча тарайтириб қўй- ди, деб уқтиради агентлик. Вашингтон ўзи- нинг бой бериб қўйган позицияларини қайтариб олишга уриниб, муста- млакчилик зулмидан ҳа- лос бўлган мамлакатлар- га қарши зўр бериб қўйишга қўйилмоқда. Грена- да, Никарагуа, Афғонис- тон, Кампучия, Ангола- даги воқеалар бунинг далилдир.

Айни Қўшма Штатлар, деб уқтиради агентлик, қўғириқ тўдаларни ту- зиш, қурулганлигида, бу тўдалардан мустақил давлатлардаги аҳолини беқарорлаштириш ку- роли сифатида фойдалан- моқда. Президент Рей- ганнинг изми билан Аф- рика жанубида яқинда бир қанча мамлакат- лардан қочиб қолган контрреволюцион му- рдадор бошлиқларнинг йилини уюштирилди. Шу йилдан кейин ора- дан сал вазият ўтган, Аме- рика конгрессининг се- натори Ричард Кларк ту- затишнинг бекор қилиш тўғрисида қарор қабул этди. Бу тўзатиш АНГО- ланинг қонуний ҳукума- тини ағдариб ташлашга уринувчи террорчи гу- руҳларга қарбий ёрдам беришнинг расмий равиш- да таққиланган эди.

Халқ Анголаси соци- алистик жамият асослари- ни қуриш йўлини тан- лаб олганлиги Вашинг- тоннинг дидига ёқмаят- ти, чунки бу йўл мам- лакат ресурсларининг Америка корпорацияла- ри томонидан назорат- сиз талон-торож қили- нганига йўл қўймади, АҚШнинг гегемончилиги муддаоларига ва унинг янги мустамакчиликчи- сиеватига қаттиқ зарба урди, деб уқтиради АНГОП агентлиги.

Ўрта ва Яқин Шарқ мамлакатларида

КОБУЛ. Афғонистон пойтахтида ҳукуматларга протокол мазмунда. Бу протоколга мувофиқ Совет Итти- фоқи 1986—1990 йилларда 4 ми- лардга яқин қўшун ва техника қўшниқ юриш ва индустри- — педагогика техникумининг барпо этишда АДРга ёрдам бериши. Ана шу ўқув юртиларида ўқиб жараёнини ташкил этиш учун совет ўқитувчилари Афғонистонга юбориш кўзда тутилди.

Афғонистон Демократик Республи- касида ер-сув ислохоти муваффақи- яти давом этмоқда. БАХАТР агент- лигининг хабар қилишича, Фарах ва Бадахшон вилоятларида яна 400 ҳек- тар давлат томонидан ер билан таъ- минланган.

Апрель революциясидан кейин Де- мократик Афғонистонда юз минглаб ер-сув кам ер деҳқонлар текин ер олди.

Демократик Афғонистондаги яна бир вилот — Бадахшон аҳолиси хо- надонларида телевизорларнинг за- вори экранлари порай бошладилар. БАХАТР агентлигининг хабар қилиши- ча, вилот маъмурий маркази — Фай- ча шаҳрида янги телемарказ ишга туширилган. Энди мамлакатнинг ана шу олов тоғли райони аҳолиси рес- публика марказий телевидениеси я- нликлари билан бирга хил- хил илмий ва маданий про- грамаларини кўрадиган бў- либ қолди. Афғонистон Халқ Де- мократик партияси ва АДР револю- цион ҳукуматининг сиеватига муво- фиқ республика аҳолисининг го- ят кенг табақалар телевидениедан бах- тдор.

Совет Иттифоқи мамлакатнинг нефть ҳазиналарини ўзлаштиришда Сурия халқига катта ёрдам бермоқ- да. Сурия дўст Совет Иттифоқидан олаётган иқтисодий ёрдам, деб уқ- тирди, Араб социалистик ўғиғончи партияси бош секретарининг ёрдам- чиси А. Ахмар, мамлакат учун беба- ҳо аҳамиятга эга бўлиб, келгусидаги режаларни муваффақиятли амалга ошириш ҳамда империализм ва сию- низм қурулганга қарши қўшма ишчи- билан кураш олиб бориш имконини беради.

Бир шеър тарихидан

Яхши шеър дуру-ғаваҳ каби ҳеч қачон ўз қимматини йўқотмайди. Бундан бир неча йил илгари «Шарқ юлдузи» журналида шоир Жамол Камолнинг «Хуруфот» деган шеърини ўқиб, Абу Райхон Беруний номли Шарқшунослик институтидида маснафдош олимлар билан қизгин мунозаралар-муҳокама қилган эдик. Шеър ичкиликбозликнинг ҳунук оқибатлари, унинг инсон боши- га соддагина қўлфатлари, эф ёмон — бу оғунинг одам зурриятига етказадиган зиён-заҳмат- лари ҳуссида кўйиниб қўйилган эди. Шоир ичкиликбозликни машъум сарқит — хуруфот деб атагани ҳам бежиз эмас.

Мен «Хуруфот» шеърини фақат кечаги куннинг эмас, бугун ва эртанги куннинг ҳам шеърини деб ўйладим-да, уни азиз оқшомхонлар эътиборига ҳавола этишни лозим деб топдим.

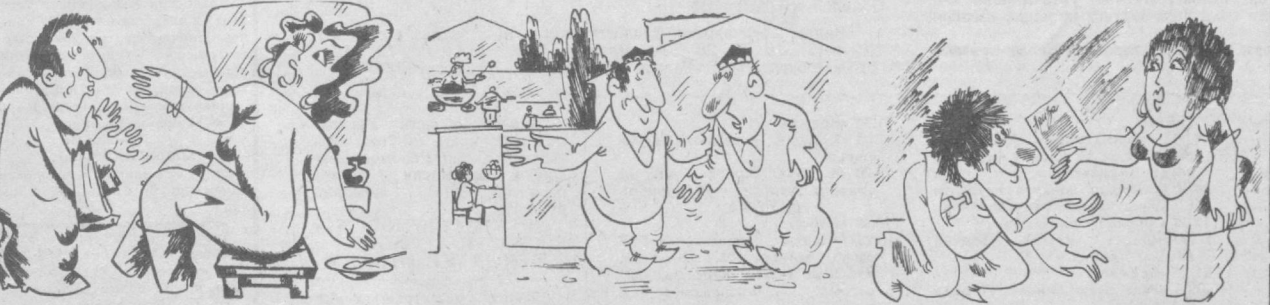
Исмаилюла АБДУЛЛАЕВ, филология фанлари доктори.

Уйимиз ёнида қомати расо Оқ бадан терак бор, ажаб бир сулув. Ҳар кун бир қулоқ ўсади гўё, Тўртинчи қаватга етиб қолди у... Шу теракка боқсам, кўнглим ёришар, Шу теракка боқсам, айланар бошим, Лекин бир санобар ёнимга тушар, Ёнимга тушди битта тенгдошим. Улар севишдилар энтиқиб, ёниб, Тирилгандай бўлди Отабек — Кумуш. Висол таштини ҳам сурдилар қониб, Орозу-умид билан қурдилар турмуш... Ва лекин бошларга йиқилди қайғу, Алам тиги қилди юракларини қон. Қизлари туғилди майиб ва мажруҳ, Ўғиллар туғилди ношуд, ногирон... Энди хотин йиқилар... эри шу ора Қисматини қарғаб, ичар дамба-дам. Тўхта, қисматининг қарғама, жўра, Шомша, улгурасан сипқоришгаям... Майли сўзларининг олавер малол, Майли, махсаралаб, майна қил, бирок: Гофилин изласанг — қўзғута қўз сол.

«ХУРУФОТ» ДЕБ АТАДИ ШОИР

Ҳатто мажлисда ҳам отаниз жиндак. Ҳатто тўшакда ҳам қайғини тарқок... Нуқтар сўзайилди, кўнлимизда жон. Ич, дейимиз, агарда йиқиб бўлсанг, нч! Оталар олдида нимжонимиз талом, Боболар ёнида бўйимиз — қарич... Полвонлар учрайди лекин ҳар қалай, Полвонимиз айниқса бўлганда пийв, Бизда чешмонлар оз деманг, ҳай-ҳай, Ичкилик бобида кўплар чешмон. Буюқ шахматчилар бизда йўқ магар, Алмо ичганда-чи, ичамиз босиб. Ичкилик бобида берилса агар, Гроссмейстер номи бизга муносиб... Эшит, эй биродар, маъна, келди гал, Бағримга ханжариди қалди ёйлининг. Тилладан, пахтаю шилладан аввал, Анду идрокнингдир — миллий бойлигини! Анду идрокнингдир совириб оғу, Сени қўча-қўйда қилди томоша. Оқибат наслимизда човут солди у, Оқибат аслимизни айланди ўша... Йўқ, мен таъна эмас, тавбалар дейман, Бағримни ўртайдил оналар охи. Мажруҳ гўдакларнинг ғамини ейман, Мени ваҳималар ўрайди гоҳи: Шунчалар ичмиз-қун ўтган сайин, Даврага зеб бериб, қадаҳин бежаб. Шундоқ ичаверсак, юз йилдан кейин Еппа оварс бўлиб қолсак, не ажаб... Менку аҳволнингга қўз солиб дилхун, Ичма, заҳри мор, деб қўлнингни тўқдим. Кайф устида бўлган авлоднинг бир кун Сени ланъатларга қўймасин, дўстим!

Жамол КАМОЛ.

Ичкиликбоз эр: — Хотин, пул берсанг-бердинг, бўлмаса шу шиммини сотаман. Хотин: — Дастингиздан ўлиб бўлдим, бу уйда ё сиз туринг, ё мен турай.

Ичкиликбоз: — Тўйим ичкиликсиз бўлади де- майсанми, одамни овора қилдинг. Тўй эгаси: — Ноз-неъмат енг, шарбатлар ичинг, куй-ашула эшитинг, дўстим Кайфий.

АЛКОГОЛЬ ЗАРАРИ

Дастлабки вино қадаҳи қанча- лик барвақт ичилса, унинг оқибати шунчалик оғир ва аянчали бўлади. 14—16 яшар ўғил ёки қиз боллага берилган бир қадаҳ вино катта ёш- и одамнинг бир шиша арақ ичгани каби ёмон таъсир қилади.

Алкоголизм миллионлаб одам- лар саломатлигига пўтур етказди. Бир қатор касалликларда ўлимни қўлгайтириди, кўпрок жамиятнинг ке- лажакига, маънавий асосига болта уреди. Лекин пиясталикнинг энг му- дҳуш оқибатлари ҳали бу билан тугамайдилар. Ҳар бир халқ ва инсоният учун энг катта офат, умуман олган- да, оғи паст болаларнинг туғилиши- дир.

30—35 грамм арақ ичинганда одамнинг интелектуал қобилият- ларининг бир неча соатдан, бир бир-икки кунгача пасайиши исбот қи- линган. Ҳатто ҳисоблаш каби оддий вазифалар озаки ёки ёзма равишда бажарилганда ичинган 20—25 грамм ичкилик иш суръатининг пасайишига ва хатолар сонининг кўпайишига олиб боради. Ҳарф терувчиларда ҳарф териш тезлиги 15 процентга камая- ди, машинисткаларда эса хатолар сони 20 процентга ортади.

Кўп ичкилик ичадиган аёллар- да ва ҳатто бу ярамас одатни таш- ланган кишиларда касалликка хос эсизликлари анча барвақт пайдо бў- лади. Чамаси, алкогольнинг бош ми- яда кўп йиғилиши натижасида ҳужайралар анча тезроқ емирилади, шунинг учун ҳам ақлий қобилият анча барвақт инкирозга учрайди.

М. ОРИФЖОНОВА тўлган.

ҳозирча шу ерда ўзлаш- тирилган. Республикда- ги бошқа заводларда гишт ҳали ҳам «на- м» лойдан тайёрланмоқда. Бунда қолмадан қишқан гишт аниқ юшюқ бўла- ди, автомат унга зарар етказиши мумкин. Йи- ланга 20 миллион дона гиштини илмуқуқ прес- сал берадиган Ялангоқ линиясида иш бошқача. Биринчи роботини шу ерда ишга соламан.

ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЙИ ЯЙЛИДАН

«Силикат» илмий-иш- лаб чиқариш биришма- сида яратилган робот беш иккиини оғир қўл меҳнатидан ҳалос қил- ди. Одатда қўлда баъка- риладиган иш жараёни —гиштини ҳумдонга жой- лаш учун уни вагонет- каларга тахияш шу ро- ботга топширилди. Бундай автоматлар мамлакатдаги бир қанча қишқ заводларда му- ваффақиятли қўлланил- моқда. Бирок биришма- мухтаассислари машҳур Ленинград схемасини шунчаки тақорлаганла- ри йўқ, балки уни анча тақомиллаштирдилар. Тошкентда яратилган робот меҳмонлар, унинг пневмо тутқич «қўлла- ри» пўтароқ ишлайди- ган бўлди. Бир соат ичи- да у беш мингга гишт- ни тахияб беради. Мух- таассисларнинг фикрича, ҳақ фондини те- жав ҳисобигагина ян- гиликни жорий этишдан йилмига 12 миң сўмлик- дан зиёд сандара олиш мумкин. Бундан ташқари маҳсулот таннарни ка- маяди. Ҳозир роботнинг биринчи сановат веран- ти Тошкентдаги қурилиш материаллари экспери- ментал заводида синая қўрилмоқда. Уни ўзип-

Редактор Ш.О.УБАЙДУЛЛАЕВ

